Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник
наукових праць

2018

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2018

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Совтис Наталія Миколаївна − доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Заступник головного редактора:
Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Івашкевич Едуард Зенонович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Михальчук Наталія Олександрівна − доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Сайчук Руслана Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Терещенко Тетяна Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет.

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.11.2018 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

фрагментарних реплік, що виконують функцію специфічного рамкового елементу, який формально поєднує репрезентовані суб'єктні форми, але не переводить їх у художню площину автопсихологічної форми вираження. Даний тип рольової лірики побудований у формі монологу чи діалогу двох і більше персонажів або рольової драматургічної сценки, де авторський голос виконує функцію ремарок, що зв'язують голоси представлених у творі суб'єктів поетичного мовлення.

У формі такого монологу, наприклад, побудована поезія М. Зерова «Гуллівер», якій присутність автора як суб'єкта поетичного мовлення обмежена єдиною реплікою: «*Гуллівер фантазує*» [2, с. 61]. Прикладом подібного рольового діалогу є поезія Д. Павличка «Одіссей і Кіркея», написана у формі звернення Одіссея до чарівниці Кіркеї і її відповіді на адресовані їй слова, тоді як голос автора тут мінімізовано до двох коротеньких реплік: «*Сказав Одіссей до Кіркеї*» і «*Відповіла Одіссею Кіркея*» [6, с. 81–82].

Драматургічна рольова сценка може бути проілюстровна поезією Ю. Липи «Вояцький марш», у якій голос автора мінімізовано до функції означення персонажів, що по черзі виголошують надане їм слово. Персонажами цієї рольової сценки виступають: голос забитих, новобранці, підстаршини, відгомін, І марш, ІІ марш, голос прадавній, голос батька, голос матері, голос краю [4, с. 39–40].

Висновки. Як у вітчизняному, так і в зарубіжному літературознавстві не існує теоретичної єдності стосовно поняття рольової (драматизованої) лірики. Складність питання полягає у низці аспектів, серед яких в першу чергу,обережне і навіть скептичне ставлення до введення у науковий обіг нетрадиційних родо-видових категорій. Проте, автопсіхологічний суб'єкт в будь-якому випадку присутній і в рольовій ліриці.

Перспективи подальших розвідок. Надалі плануємо дослідити рольову лірику як виключно мовну особливість, що надає ліричному я, відірваному від біографічного/фактичного автора можливості набути додаткових смислових відтінків і розширити горизонти поширення свідомості ліричного героя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Б. Вірші вибрані й передостанні. Нью-Йорк: Сучасність, 1983. 200 с.
2. Зеров М. К. Твори: в 2 т. Т.1. К.: Дніпро, 1990. 843 с.
3. Коломієць Т. П. Багаття на межі. К.: Радянський письменник, 1984. 134 с.
4. Липа Ю. Поезія. Торонто: Гомін України, 1967. 292 с.
5. Олесь О. Твори: в 2 т. Т. 1. К.: Дніпро, 1990. 959 с.
6. Павличко Д. Покаянні псалми: Поезії. К. : Основи, 1994. 224 с.
7. Стефанович О. К. Возлюби її до крови. Рівне: Азалія, 2003. 140 с.
8. Тичина П. Г. Зібрання творів: у 12 т. Т. 1. К.: Наукова думка, 1983. 737 с.

The article analyzes theoretical aspects of role lyrics and its relation with autopsychological lyrics. The author considers terminological problems of role lyrics definition. Special attention is given to the place of role lyrics in the system of subjective and objective forms of author's artistic representation concerning his poetic creation.

Key words: *Poetry, role lyrics, autopsychological lyrics, author, subject of poetic speech, role character.*

УДК 373.3:811.111(07) **С.К. РОМАНЮК, А.Ю. ЗАХОЖА**

ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В РАМКАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті проаналізовано нововведення до вивчення англійської мови, які мають за мету змінити підхід вчителів до навчання учнів, а з самих дітей зробити не стільки «знаючих», скільки «думаючих» людей.

Ключові слова: *іншомовна освіта, компетентності, концентричний принцип, компетентнісне навчання, суб'єкт-суб'єктне навчання, мовний інвентар, вербальне та формувальне оцінювання.*

Постановка проблеми. Спробуйте пригадати, як викладалась англійська мова у вашій школі. Викладання іноземної мови як у загальноосвітніх, так і в спеціалізованих школах, за програмою повинно починатися з 1 класу. А чи відповідно до плану відбувається цей процес? Відповідь знайти просто, запитавши школярів з різних міст, містечок та селищ. Учні кажуть, що в більшості шкіл навчання мови починається з третього, четвертого чи, навіть, п'ятого класів.

Для того, аби порахувати скільки всього років вивчається мова в школах не треба математичних надздібностей. За одинадцять років, в найкращій перспективі, діти мають від початкового рівня до високого опанувати мову. Проте результати Зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) показують протилежне.

На сьогоднішній день спостерігаються істотні зміни у викладанні англійської мови в рамках Нової української школи.

Аналіз дослідження. Метою загальної середньої освіти, яка визначена в Законі України «Про освіту», є «різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованої взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності». [1]

Відповідно до загальної мети освіти, метою іншомовної освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини.

Насамперед у новому навчальному році вчитель усвідомлюватиме, що в центрі уваги – дитина і її потреби, і його завдання – створити атмосферу співпраці й комфорту, в ігровій формі познайомити дитину з англійською мовою, через діяльність і співпрацю з однокласниками зробити перші кроки у вивченні іноземної мови. Вчитель на уроці англійської мови буде активним, застосовувати прийоми комунікативного підходу, навчання через діяльність, принципи усного випередження тощо

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах опанування іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає ознайомлення з культурою народу, чию мову вивчають учні. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальними програмами.

Однією з особливостей навчання іноземної мови є принцип концентричного пред'явлення тематичного матеріалу для організації спілкування в усній та письмовій формі протягом усього шкільного курсу. У зв'язку з цим одна і та ж тема може вивчатися впродовж кількох років. Освітньою програмою передбачається, що відповідно до мовного і загальнонавчального досвіду школярів вивчення таких тем поглиблюється у наступних класах, а тому повторення тематики зумовлюється саме зазначеним принципом. Освітні програми з іноземної мови є рамковими, а відтак не обмежують діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано. [3]

З 2018 - 2019 навчального року всі перші класи працюватимуть за компетентнісним навчанням. Згодом так навчатиметься вся початкова школа. Це означає, що основним для учнів буде не запам’ятовування інформації, а опановування компетентностями, що знадобляться в житті. Зміст типових освітніх програм початкової освіти має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

1) спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами, що передбачає уміння використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленєвої діяльності, засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції.

2) спілкування іноземними мовами, що передбачає можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування, реалізується через предметні компетентності;

3) математична компетентність, що передбачає розв’язування комунікативних та навчальних проблем, застосовуючи логіко-математичний інтелект.

4) основні компетентності у природничих науках і технологіях, що передбачають описувати іноземною мовою природні явища, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини.

5) інформаційно-цифрова компетентність, що передбачає вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж, створювати інформаційні об’єкти іноземними мовами, спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати ІКТ відповідно до поставлених завдань.

6) уміння вчитися упродовж життя, що передбачає уміння самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її,

організовувати свій час і навчальний простір, оцінювати власні навчальні досягнення.

7) ініціативність і підприємливість, що передбачає уміння ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн взаємодію іноземною мовою для розв’язання конкретної життєвої ситуації.

8) соціальна та громадянська компетентномті, що передбачає формулювання власної позиції, співпрацювання з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою.

9) обізнаність та самовираження у сфері культури, що передбачає висловлення іноземною мовою власних почуттів, переживань і суджень.

10) екологічна грамотність і здорове життя, що передбачає пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними. [6]

Інтегровані змістові лінії реалізуються під час вивчення іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти. [3]

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетентності, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Для реалізації мети початкової загальної середньої освіти у процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- ✓ усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- ✓ оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн виучуваної мови;
- ✓ залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);
- ✓ розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
- ✓ формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- ✓ формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- ✓ розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;
- ✓ емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- ✓ розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- ✓ мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- ✓ готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- ✓ потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;
- ✓ здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Зміст навчання іноземної мови у початковій школі добирається відповідно до психо-фізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку. Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. [4]

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров’я. [2]

Вчителям, які викладають іноземну мову на початковому етапі, слід пам’ятати, що учні початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматики можна навчати імпліцитно без металінгвістичних термінів, наприклад, допоміжне дієслово, артикль тощо. Частина граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках та контексті і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка.

Мовний інвентар є орієнтовним і добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі лексичні або граматичні теми.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень з іноземних мов учнів 1-х класів здійснюється відповідно до загальних орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи на суб’єкт-суб’єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів. Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях. Воно є словесним і не допускає заміни оцінок іншими зовнішніми атрибутами (зірочками, смайликами тощо), оскільки вони лише підміняють бальну форму. Такий характер оцінювання можна забезпечити використанням мовного портфоліо, основна суть якого полягає в тому, щоб показати все, на що здібні учні. Через твердження «Я знаю»,

«Я вмію» акцентуються навчальні досягнення учнів, розвивається здатність до самооцінювання, поступово збільшується відповідальність за власне навчання.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. [5]

Висновок. Початковий етап навчання іноземної мови є надзвичайно важливим, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетентності, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати іноземною мовою у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, що узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти.

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі. [4]

У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Рекомендуємо вчителям іноземної мови, які працюватимуть у перших класах дотримуватись таких положень:

- ❖ Особливу увагу приділяти усним рецептивним і продуктивним видам діяльності та відповідним комунікативним умінням - сприйманню на слух і говорінню. Зокрема в першому класі домінуючим повинно бути слухання, щоб учні мали змогу якомога більше чути нову мову.
- ❖ Заохочувати своїх учнів спілкуватись якомога більше іноземною мовою, навіть на елементарному рівні.
- ❖ Використовувати на уроці прості види роботи, щоб діти могли їх зрозуміти.
- ❖ Добирати завдання в межах можливостей дітей; завдання повинні бути досяжними, але у той же час достатньо стимулюючими, для того, щоб діти були задоволені своєю роботою в кінці кожного уроку.
- ❖ Давати чіткі та прості інструкції, щоб діти зрозуміли, що від них очікується.
- ❖ Використовувати коротші види роботи. Увага та зосередженість дітей є нетривалими. Діти, зазвичай, втрачають інтерес до діяльності, якщо вона занадто довга і складна.
- ❖ Використовувати комунікативно ігрову методику. Гра є невід'ємною частиною життєвого досвіду дитини. Саме через гру діти пізнають навколишній світ, отримують знання та розвивають уміння. Ігри не лише підвищують мотивацію, вони є найважливішим способом навчання молодших школярів.
- ❖ Використовувати пісні, римівки, чанти, короткі історії, щоб зробити урок приємнішим та веселішим.
- ❖ Використовувати багато наочності; вона допомагає дітям розуміти мову.
- ❖ Більше уваги зосереджувати на спілкуванні, а ніж на граматиці.
- ❖ Не навчати більше чотирьох або п'яти одиниць мовного інвентаря одночасно на одному уроці. Принцип «менше - це більше» повинен застосовуватися під час навчання іноземної мови, оскільки існує межа нового матеріалу, який наймолодші школярі можуть засвоїти. Вихід за межі можливого, зазвичай, викликає розчарування і відчуття невдачі.
- ❖ Не змінювати імена дітей на іноземний манер. Слід оберігати ідентичність та імена дітей незалежно від того, якою мовою вони спілкуються. [7]

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту» – [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mon.gov.ua
2. Концепція Нової української школи – [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mon.gov.ua
3. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти» Режим доступу: www.mon.gov.ua
6. Савченко О.Я. Ключові компетентності – інноваційний результат шкільної освіти / О.Я. Савченко // Рідна школа.– 2011. – № 8–9. – С. 4–8.
7. Методичні рекомендації для вчителів іноземних мов-учасників всеукраїнського експерименту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти» щодо викладання з іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах у 2017/2018 навчальному році. (Додаток до листа МОН України від 15.09.2017 №91/9-503). Режим доступу: www.mon.gov.ua

The article analyzes innovations in the study of English that aim to change the approach of teachers to teaching students, and from the children themselves to make not so much "knowledgeable" as many "thinking" people.

Key words: *foreign language education, competence, concentric principle, competence training, subject-subject teaching, language inventory, verbal and formative assessment.*

УДК 373.3.016:811.111(07):396 **А.С. ДУБРОВА, І.А. ЧОРНОБАЙ**

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ З ПРАВОМ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД

У статті проаналізовані питання підготовки вихователів з правом навчання англійської мови дошкільників, розкрито теоретичні основи їх професійної компетентності та запропоновано підходи щодо її формування на засадах акмеологічного підходу. На основі аналізу педагогічної, психологічної та методичної літератури визначено основні умови успішного розвитку професіоналізму майбутнього вихователя, запропоновано шляхи впровадження теоретичних засад у практику навчально-виховного процесу вишів України. Визначено, що для успішної реалізації акмеологічного підходу у професійно-педагогічній підготовці майбутніх вихователів ДНЗ є впровадження освітніх проектів, що сприяє компетентнісному розвитку знань, умінь у студентів, які, у свою чергу, формують освітні компетенції у межах структури професійної підготовки майбутніх спеціалістів.

Ключові слова: *професійна компетентність, формування, акмеологія, акмеологічний підхід, майбутній вихователь з правом навчання англійської мови, професійні якості, особистісно-професійний розвиток, психолого-педагогічні та особистісні якості.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблема підготовки педагогічних кадрів у сучасних умовах гуманізації і демократизації освіти в Україні постає особливо гостро і пов’язана з тенденціями розвитку світового співтовариства. Це у повній мірі стосується питання підготовки вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку. Зміна освітньої парадигми від традиційної до особистісно-орієнтованої, Державні стандарти освіти вимагають від вищої педагогічної школи досконалої підготовки майбутніх педагогів. На нараді в МОН України з проблем навчання іноземних мов у дошкільному навчальному закладі та початковій школі наголошувалося, що перспективним шляхом забезпечення системи дошкільної освіти фахівцями з іноземних мов є підготовка дошкільних працівників із правом навчання іноземних мов.

Для створення ефективної системи підготовки педагогів до здійснення іншомовної освіти дошкільників необхідно виявити теоретичні основи формування високого рівня професійної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови дошкільної ланки освіти.

Одним із завдань Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти до 2017 року є модернізація змісту методичної, практичної підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів [5, с. 4].

Враховуючи ступеневу освіту, перехід ЗНЗ на вивчення іноземної мови з 1-го класу, наступність у навчанні дітей дошкільного віку і початкової школи, вважаємо актуальною проблему формування професійної компетентності вихователів з правом навчання англійської мови для дошкільних закладів освіти, оскільки досягнення мети сучасної дошкільної освіти пов'язане з особистісним потенціалом вихователя, його загальною та професійною культурою,без яких неможливе вирішення наявних проблем навчання та виховання дітей дошкільного віку відповідно до основних освітніх парадигм. Сучасному учителеві необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до мінливих умов життя.

А це можливо лише завдяки високому рівню професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Ця проблема зафіксована у Державній національній програмі "Освіта",де наголошується, що один із основних шляхів реформування освіти полягає у необхідності "підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня" [3].

З огляду на це проблема формування професійної компетентності майбутніх вчителів англійської мови для системи дошкільної освіти, здатних виховувати активну, творчу особистість, знаходиться у центрі уваги багатьох науковців.

Метою статті є висвітлення теоретичних засад професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку. Виклад основного матеріалу. Досліджуючи проблему професійної компетентності майбутніх вихователів, що будуть навчати англійської мови дітей дошкільного віку, слід висвітлити поняття "якості особистості". В "Енциклопедії освіти" зазначено, що це – змістові ознаки особистості, форми існування психіки людини, яка здатна до саморозвитку, самовизначення, свідомої предметної діяльності і саморегуляції та наділена власним унікальним і неповторним внутрішнім світом [4, с. 10-19].

Тому поняття "професійна компетентність фахівця" у педагогічному навчальному закладі означає не лише засвоєння ним суми знань та формування професійних умінь, але й розвиток професійно значущих рис характеру, здібностей та якостей особистості. Як зазначає О. Котенко, професійна компетентність учителя іноземної мови – інтегроване утворення його особистості, яке синтезує в собі необхідні компетентності

ЗМІСТ

Ясногурська Л.М., Погонюк Н.А. Класифікація українських та англійських фразеологізмів із концептом «Щастя – Нещастя» ……. 3
Ясногурська Л.М. Структурно-семантичні особливості репрезентації концепту «Love» в сучасній англійській мові…… 7
Мороз Л.В., Мороз Н.М. Концептуалізація «Ненависті» в українській та американській мовних свідомостях…….. 13
Ясногурська Л.М. «Кохання» як лінгвокультурний концепт в сучасній англійській мові…….. 18
Мороз Л.В. До питання художньої об'єктивації рольової лірики…….. 22
Мороз Л.В. Теоретичні аспекти рольової лірики …… 23
Романюк С.К., Захожа А.Ю. Вивчення англійської мови в рамках нової української школи…… 26
Дуброва А.С., Чорнобай І.А. Теоретичні основи професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку: акмеологічний підхід……. 29
Данілова Н.Р., Миронець І.В. Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти… 31
Мороз Л.В., Деркач Т.В. Початковий етап вивчення німецької мови в умовах нової української школи: компетентнісний підхід……. 33
Василькевич С.С., Денейчук М.О. Особливості інклюзивного навчання в країнах Європи та України... 35
Павелків К.М., Господариско А.А. Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування …… 37
Ясногурська Л.М., Шеремет М.С. Важливість вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку…… 41
Лук'яник Л.В., Ткачик А.Ф. Народознавчий підхід у навчанні та вихованні учнів початкових класів на уроках читання ……... 43
Іванова Л.І., Ткач Т.В. Реалізція літературознавчого принципу на уроках літературного читання …... 45
Лук'яник Л.В., Чуприк А.В. Теоретико-практичні основи формування діамонологічної компетенції учнів початкових класів ……. 48
Павелків К.М., Сахарчук І.В. Особливості вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку…… 50
Юркевич Ж.В. Використання прислів'їв і приказок на уроках англійської мови у школі…….. 53
Павелків К.М., Лавренюк В.М. Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку…… 57
Іванова Л.І., Захожа А.Ю. Робота з дитячою книгою в умовах організації освітнього простору нової української школи …….. 60
Ковалюк В.В., Антонюк О.В. Специфіка використання евристичних методів навчання молодших школярів у процесі вивчення англійської мови…… 63
Лук'яник Л.В., Тукурєєва Т.В. Інтегроване навчання у змісті початкової освіти ……... 65
Ткачук О.С., Нечипорчук В.І. Інтеграція навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах ……. 67
Романюк С.К., Хаєцька О.В. Інноваційні технології у вивченні англійської мови у початковій школі 71
Ясногурська Л.М., Ничипорук М.А. Впровадження гри у процесі навчання іншомовної лексики у початковій школі …… 74
Іванова Л.І., Хаєцька О.В. Особливості організації педагогічного керівництва формуванням самостійного читача у системі класного та позакласного читання ……. 77
Данілова Н.Р., Губеня А.О. Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників …….. 81
Романюк С.К., Долід Т.Г. Використання lego-технології під час уроків англійської мови в освітньому просторі початкової школи…… 85
Романюк С.К., Басюк Ю.С. Використання комп'ютерних ігор для вивчення англійської мови в ЗДО ... 87
Ковалюк В.В., Жовнір А.О. Використання ігрового методу на заняттях англійської мови у закладі дошкільної освіти …… 90
Мороз Л.В., Мулик Д.В. Методи навчання дітей дошкільного віку іноземної мови ……. 92
Романюк С.К., Кирушок В.А. Казка та її роль на уроках англійської мови в початкових класах …… 97
Іванова Л.І., Шевчук М.М. Дидактична гра як дієвий метод організаціїї літературознавчої діяльності молодших школярів на уроках літературного читання …… 99
Ясногурська Л.М., Гачкевич О.В. Кейс-метод на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ …….. 102
Іванова Л.І., Крук Н.В. Особливості прииродознавчого компонента у змісті чинних навчальних програм …… 104
Павелків К.М., Самчук О.Л. Розвиток мовленнєвої англомовної активності дітей дошкільного віку засобами гри …….. 107

Лук'яник Л.В., Кардач А.П. Теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання …… 111
Ясногурська Л.М., Кондюк І.Р. Використання музики на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти …….. 113
Ковалюк В.В., Почтарук О.О. Значення сюжетно-рольової гри на заняттях з іноземної мови …….. 116
Ясногурська Л.М., Кононюк В.В. Абревіатури сучасної англійської мови як складова молодіжного інтернет-сленгу…… 118
Лук'яник Л.В., Бармак А.М. Виразне читання як навчально-методична проблема …….. 120
Трофімчук В.М., Дмитроца М.Г. Засоби навчання іноземних мов у почат¬ковій школі …… 122
Дуброва А.С., Котирло М.М. Дистанційне навчання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти …….. 125
Денисюк Л.В., Ливицький Б.О. Особливості вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями …… 129
Романюк С.К., Проценко Н.Ю. Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови…….. 132
Шадюк О.І., Мусійчук Т.А. Педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови 135
Ковалюк В.В., Танадинка М.Є. Особливості використання музичних римівок у процесі вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку …….. 137
Ясногурська Л.М., Гром'як Л.Т. Іноземна мова з раннього дитинства: вимога часу чи необхідність …. 140
Денисюк Л.В., Ковлєва Д.В. Прості способи покращити розмовну англійську і подолати мовний бар'єр……. 142
Трофімчук В.М., Корецька Т.С. 8 порад, як вчити англійську мову за допомогою музики …….. 144
Трофімчук В.М., Почтарук Ю.О. Значення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку …… 147
Лук'яник Л.В., Конончук Ю.О. Система роботи над засвоєнням учнями початкових класів граматичного поняття «Прикметник» ……. 150
Лук'яник Л.В., Мись К.Ю. Вивчення частин мови в початковій школі на засадах компетентнісного підходу…….. 152
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е. Art translation and the category of expressivness in this estetic paradigm……. 154
Івашкевич Е.З., Яцюрик А.О. Cognitive psychology and the concept of social intelligence …….. 158
Сіранчук Н.М., Скопа Н.М. Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «природознавство» в учнів початкових класів…….. 164
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ……... 167
ЗМІСТ…… 169

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 27.11.2018 р.
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2